

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Heerenstraat 20

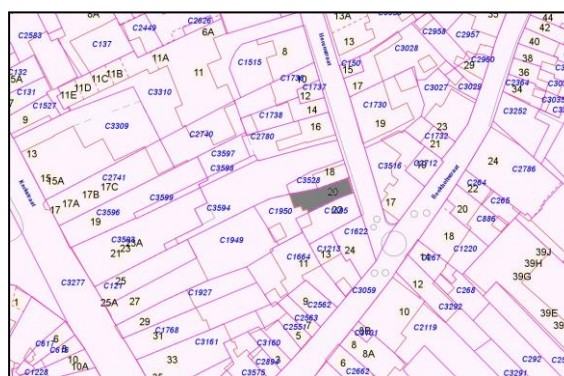
Monumentnummer : GM209

Straat : Heerenstraat
Huisnummer : 20
Toevoeging : --
Postcode : 6981 CT

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 1950

Naam object : ---
Bouwjaar : 1877
Architect : n.b.
Bouwstijl : baksteenklassicisme
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 21-11-2016
Datum aanwijzing : 12-09-2017

Situering

Pand gelegen aan de Heerenstraat in de historische binnenstad van Doesburg. Het staat met de voorgevel in de rooilijn met een smalle stoep voor de gevel.

Opbouw

Tweelaags pand op een rechthoekige plattegrond. Het pand heeft een begane grond, een verdieping en een zolder onder een schilddak. Het is gedeeltelijk aan de achterzijde onderkelderd. Het pand grenst aan de achterzijde aan een tuin.

Historie

De Heerenstraat is gelegen tussen de Gasthuisstraat en Boekholtstraat binnen het oudste gedeelte van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De bebouwing met afwisselend grote panden en lage huizen en werkplaatsen weerspiegelt het gemengd gebruik in de straat van panden als woning, bedrijfsruimte/werkplaats en in het verleden stadsboerderijen.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het pand is in 1877 nieuw gebouwd in opdracht van de heer B. Rutgers ter plaatse van een lege huisplaats, mogelijk ten behoeve van de christelijk gereformeerde gemeente die in het volgende jaar het naastgelegen pand betrok. Rutgers gaf in 1887 tevens opdracht voor de bouw van de in neo-renaïssancestijl ontworpen voorganger van het pand Kerkstraat 27. Het achterste deel van het perceel was voor 1877 al wel bebouwd. Van deze oudere bouwmassa is mogelijk een deel in het huidige pand opgenomen, alsmede de ronde waterkelder die in toen voor de keldertoegang is gebruikt.

Exterieur

Heerenstraat 20 heeft een gemetselde bakstenen gevel, gemetseld in kruisverband met verholten muurankers, van twee bouwlagen op een lage gepleisterde plint. De gevel heeft een indeling met drie vensterassen op de begane grond met de entree links. Op de verdieping zijn symmetrisch twee schuifvensters geplaatst. De gevel is afgewerkt met een snijvoeg. Voor de gevel een stoep met diagonaal gelegde, gele cementtegels met een rand van grijs gesmoorde tegelhoeken.

De entree is links gesitueerd en is uitgevoerd als drievaks paneeldeur met een smal diefrooster in het middelste vak. Boven een kalf is een bovenraam met gekleurd glas-in-lood aanwezig. De bovenramen van de twee schuifvensters rechts van de ingang hebben vergelijkbaar glas-in-lood, maar dan zonder middenornament.

De vensters in de gevel zijn alle schuifvensters met wisseldorpel en enkelruits onderramen en op de verdieping enkelruits bovenramen. Ze zijn voorzien van een houten onderdorpel. Alle gevelopeningen worden ontlast met anderhalf steens strekse bogen die de segmentboogvormige van de bovendorpels volgen. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten met een ingesnoerd hoofdgestel met architraaflijst, vlak fries en kroonlijst die tevens als goot fungeert voor het voorste dakschild.

De dakvlakken zijn belegd met OHV pannen. In het voorste dakvlak is een klein, modern dakraam opgenomen.

De achtergevel van het huis is geheel gepleisterd en vanaf de tuin bezien links voorzien van een houten serre, rechts een moderne tuindeur met tweeruits bovenlicht. De serre heeft een viervaks indeling met openslaande deuren in de middelste vakken, geflankeerd door enkele ramen met dubbele beglazing boven een houten borstwering. De vier bovenramen zijn eveneens voorzien van dubbele beglazing. De stijlen en regels

van de serre zijn van vellingranden voorzien. De vanuit de tuin gezien rechter zijwand van de serre is met verticaal getimmerde kraalschroten afgewerkt. Aan de linker zijde is de serre tegen een voorbij de achtergevel van het pand stekende, verhoogde tuinmuur gebouwd. Een geprofileerd boeiboord met aluminium hoekprofiel sluit de serre aan de bovenzijde af. Op de verdieping zijn twee moderne vensters opgenomen met tweeruits draairamen. De gevel wordt afgesloten met een vlak boeiboord met zinken kraal. In het achterste dakvlak staat een dakkapel met vierruits draairaam. Het voorvlak van de dakkapel is met trespa afgewerkt.

De voorbij het buurpand Heerenstraat 18 stekende rechter zijgevel is geheel gepleisterd en aan de bovenzijde met een boeiboord en zinken kraal afgewerkt. Gesmede staafankers markeren de balklagen van de verdieping en zoldervloer. In de hoek bij de achtergevel van nummer 18 zijn twee vensters boven elkaar geplaatst, waarvan het onderste venster aan de bovenzijde met plaatmateriaal is afgetimmerd.

Interieur

Kelder: het pand heeft links achter, deels onder de gang en deels onder het linker buurpand Heerenstraat 22 een met een tongewelf overwelfde kelder en is toegankelijk middels een gemetselde trap vanaf een doorgang naar de achterkamer, rechts in de plattegrond. De trap komt uit in een oude waterkelder, waarvan de ronde plattegrond herkenbaar is gebleven. De wanden zijn gepleisterd. Een L-vormige doorgang voert naar een tweede kelderruimte onder Heerenstraat 22. Het opgaande muurwerk van deze kelder bestaat uit grote kloostermoppen, gemetseld in Vlaams verband waarin enkele kaarsnissen zijn uitgespaard. Op grond van het baksteenformaat en het metselverband kan het keldermuurwerk uit de veertiende eeuw dateren. Rechts in de hoek een vanaf de buitenzijde dicht gemetseld kelderlicht, waarvan de zandstenen onderdorpel en het gesmede traliwerk bewaard zijn gebleven. De kelder is geheel voorzien van een betonnen vloer.

Begane grond: De indeling bestaat uit een lange gang van voor- naar achtergevel. Paneeldeuren met architraaflijsten geven toegang tot de verschillende vertrekken. De gangvloer is afgewerkt met een lichte terrazzovloer met donkere rand en plint. De gang heeft een vestibule die met een fraai tochtportaal van de gang wordt gescheiden. Het tochtportaal heeft een bovenlicht met rood, blauw en geel gekleurd glas, waarvan de kleine hoekruit van een geëtsde bloem zijn voorzien. Het bovendak van de tochtdeur heeft dezelfde indeling en glasgebruik. De middelste glasvakken zijn gevuld met blank kathedraalglas.

In de linkermuur van de gang zijn een tweetal muurkasten uitgespaard, een derde deur geeft toegang tot een toilet. De gang heeft een modern plafond. Rechts van de gang zijn achter elkaar een drietal vertrekken met aan de straatzijde een woonkamer die daglicht krijgt middels twee schuifvensters met vensterbanken. De vouwblinden zijn binnen de oude betimmeringen gereconstrueerd. De kamers zijn afgewerkt met modern plaatmateriaal. De constructie is nergens in het zicht. Rechts een historisch schoorsteenkanaal met een moderne schouw. De ruimte staat in verbinding met een open keuken. Een doorgang rechts achter leidt naar de achterkamer. In deze doorgang geeft een delendeur toegang tot de keldertrap. De toegang tot de achterkamer wordt eveneens met een zwaar uitgevoerde delendeur verleend. De doorgang zat eerder meer naar links: de keldertrap ging toen onder de doorgang door.

De achterkamer is geheel met modern materiaal afgewerkt, de constructie is nergens in het zicht. Ter plaatse van de achtergevel zijn de gevelopeningen naar beneden doorgetrokken en geven hier toegang tot de serre. Deze krijgt behalve vanaf de tuinzijde

ook daglicht middels een rechthoekig daklicht, dat gelet op de houten afwerking en profiellijst uit de bouwtijd (1922) van de serre stamt. Halverwege de gang geeft een rondgetoogde doorgang toegang tot een verdreven trap met kwart naar de eerste verdieping. Bovenaan de trap zorgt een lichtkoker voor daglicht.

Eerste verdieping: wordt bereikt via een trap met kwart naar links. Via een bovenraam komt daglicht op de overloop. Het raam is niet meer te openen, het er tegenover gelegen raam nog wel. De indeling van de eerste verdieping bestaat uit een T-vormige gang met een slaapkamer en badkamer aan de achterzijde. In alle vertrekken, met uitzondering van de badkamer zijn blank gelakte, zeer lange en brede grenen vloerdelen uit de bouwtijd in het zicht en getimmerd in lengterichting van het pand. Een tweede slaapkamer met alkoofkamer bevindt zich aan de voorzijde. De alkoofkamer krijgt via een te openen raam daglicht uit de lichtkoker bovenaan de trap en is middels een dubbelbreed kozijn verbonden met een slaapkamer aan de straatzijde. De dubbele deuren zijn in het verleden verwijderd. Het vertrek aan de straatzijde wordt door twee schuifvensters verlicht en is afgewerkt met modern plaatmateriaal. In de rechter bouwmuur zijn twee vensters van het pand Heerenstraat 18 ontpleisterd en vrijgelegd. Het zijn luikopeningen uit de 16^e of 17^e eeuw, die in 1877 (of eerder) vanaf de zijde van nummer 18 zijn dichtgemetseld en zijn uitgevoerd met zandstenen onder- en bovendorpels en zandstenen stijlen waarin een luikspinning is opgenomen. Beide vensters hebben aan de rechter zijde gesmede duimen.

Zolder: wordt bereikt door middel van een naar links verdreven houten steektrap met kwart boven. Aan de voor- en achterzijde zijn recent nieuwe kamers afgetimmerd, waarbij een oudere paneeldeur is hergebruikt. De kapconstructie is geheel in het zicht en uitgevoerd als sporenkap met rechthoekige, machinaal gezaagde, grenen daksporen. Deze zijn in de nok tegen een smalle noklat gespijkerd. De kap was in eerste instantie voorzien van halfhouts gespijkerde haanhouten circa 180 centimeter boven de vloer en zijn circa 15 jaar geleden alle verwijderd. Onder de nok zijn toen enkele nieuwe haanhouten geschroefd. Voorts zijn in beide dakvlakken twee gordingen toegevoegd waarbij de onderste door stijlen worden ondersteund. De oude muurplaat is behouden gebleven. De vloer bestaat uit blank gelakte grenen vloerdelen.

Bouwdossiers

15-11-1877 bouw woning Heerenstraat voor B. Rutgers
12-06-1922 het bouwen van een serre

Literatuur

Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Heerenstraat 20 Doesburg*, 17-5-1990 (adviesnr. 127)
Haans, F., *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 160, 163

Waardering

Het pand heeft een oudere kelder, maar is in 1877 nieuw tussen bestaande zijmuren gebouwd. Het is voor wat betreft de gevelarchitectuur gaaf bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de sobere, maar verzorgde gevelarchitectuur, de ligging in de rooilijn aan de straat, het historische casco met de kelder met muurwerk uit de veertiende eeuw en de grotendeels bewaard gebleven historische indeling.

Het pand Heerenstraat 20 is van architectuurhistorische waarde voor de gemeente Doesburg vanwege de gaaf bewaard gebleven gevelarchitectuur en de historische indeling.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijzondere bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als voormalige domineeswoning van de christelijk gereformeerde gemeente die in het naastgelegen kerkgebouw vanaf 1878 kerkte.